

ONDERWEG

Kerkblad van de Protestantse Gemeente Elst (Gld.)

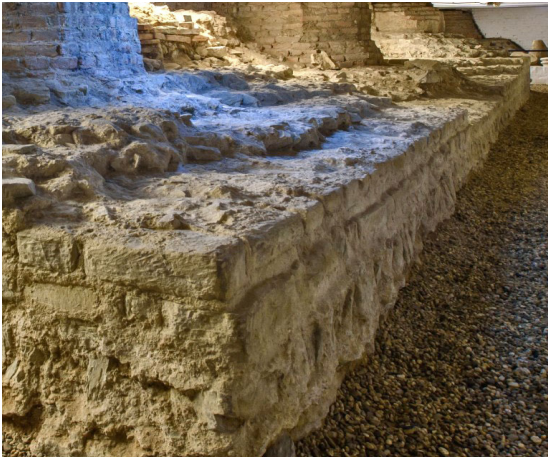
43e jaargang nr. 6 • juli-augustus 2022

MEDITATIE

‘Het fundament van je leven’

Wat is nu eigenlijk het fundament van je leven? Of anders gezegd: waar is je bestaan op gebouwd? Dit was het thema van een uitzending ‘Petrus in het land’, KRO/NCRV, waarin een schets wordt gemaakt van de PG-Elst. Het onderwerp lag voor de hand want onder de kerkvloer van de Grote Kerk van Elst liggen immers de fundamenten van twee Romeinse tempels. Het maakt de geschiedenis van het kerk-gebouw heel bijzonder. Niet alleen is hier de Eeuwige aanbeden, de God die ons via het Eerste en Tweede Testament wordt aangereikt, maar ook is op deze plek aan Romeinse goden geofferd. Zelfs Bataven hebben hier hun goden aanbeden.

Als predikant ben ik altijd heel nieuwsgierig naar de vorm en inhoud van de rituelen van Bataven en Romeinen hier. Werden er liederen gezongen? Had alleen de druïde of de priester een rol? De laatste decennia wordt uit allerlei opgravingen, bijvoorbeeld bij grafvelden uit de prehistorie, steeds duidelijker dat mensen toen een veel religieuzer besef hebben gehad dan vroeger werd aangenomen. Grafvondsten wijzen op een geloof in een leven na de dood. Romeinse zeevaarders vroegen aan de godin Nehalennia wanneer ze vanuit Walcheren naar Engeland vertrokken om een behouden vaart. Ze wilden hun angst voor de zee overwinnen. Zelf ben ik van mening dat geloven heel veel te maken heeft met het zoeken naar de zin van je bestaan, het vinden van troost in tijden van verdriet en de verwachting dat er een goede toekomst zal zijn. Hoop op verandering en verbetering.

Ook voor de komst van het christendom in onze contreien, de Lage landen, hebben mensen troost en hoop gezocht. Toen het christendom kwam is het vermengd met de religieuze tradities van de mensen die hier al woonden. Het geloof van de mensen voor ons en van onszelf nu, is een mix van allerlei invloeden. En dat is goed. Want God is een God van ieder mens. We mogen de Eeuwige niet alleen voor onszelf houden en ook niet onze interpretatie zaligmakend maken. Alsof wij precies weten wie God is en wil zijn. De Eeuwige is altijd groter dan onze beperkte gedachtegang. Ook de mensen voor het christendom zijn bij God geborgen. God als eeuwige liefde was er voor ons, is nu bij ons en zal er na ons zijn. De bijzondere fundamenten onder de kerk maken me bescheiden. Er is eeuwen voor mij al gebeden en gedacht en in die stroom mag ik een stukje meedoen en bijdragen aan de voortgang.

Het fundament waarop ik hier in Elst predikant mag zijn, reikt verder dan de christelijke traditie. Ook voordat Werenfridus hier de eerste christenen doopte is er gebeden en troost gezocht. Natuurlijk blijft het onmogelijk om in de ziel van de mensen die ons zijn voorgegaan te kijken en te analyseren wat ze dachten. Toch denk ik dat we meer verbonden zijn met mensen die eeuwen voor ons hebben geleefd dan we soms denken. Ieder mens kent immers angsten en zal een antwoord moeten zoeken op vragen van leven en dood. Vragen die voor ieder mens hetzelfde zijn. Gelovig, of zoekend.

Het is voor mij als predikant steeds weer een uitdaging om het geloof in de Eeuwige, of is het juist andersom, het geloof van God in ons?, niet voor onszelf te houden. Het juist te delen met mensen buiten de kerk. Ik vind het mijn opdracht om verstaanbaar te spreken. Juist voor mensen buiten de kerk. De goede taal spreken, zodat ze zich hier weer thuis gaan voelen.

De fundamenten van de Romeinse tempels geven me een brede horizon om God en alle mensen die God zoeken en graag willen vinden. Het is een uitdaging om God niet alleen voor onszelf te houden, klein en overzichtelijk. Hier is altijd geloofd. Niet altijd op dezelfde manier. De God der eeuwen wordt al eeuwen gezocht en gevonden. In de taal van het christendom, de taal van Gods overrompelende liefde.

Ds. Jeroen Jeroense

KERKDIENTEN

zondag 3 juli 10.00 uur KERK m.m.v. ZWO	viering Heilig avondmaal Ds. D.J.A. Sniijders organist: D. Luijmes
12.00 uur	Orgelconcert
zondag 10 juli 10.00 uur KERK	Ds. D.J.A. Sniijders organist: D. Luijmes
zondag 17 juli 10.00 uur KERK	Ds. P.J.G. Jeroense organist: D. Luijmes
zondag 24 juli 10.00 uur KERK	Hanneke Overduin organist: J. Jansma
zondag 31 juli 10.00 uur KERK	Ds. P.J.G. Jeroense organist: J. Jansma
zondag 7 augustus 10.00 uur KERK	Ds. P.J.G. Jeroense organist: J. Jansma
12.00 uur	Orgelconcert
zondag 14 augustus 10.00 uur KERK	Ds. P.J.G. Jeroense organist: IJ. ter Haar
zondag 21 augustus 10.00 uur KERK	Ds. D.J.A. Sniijders organist: IJ. ter Haar
zondag 28 augustus 10.00 uur KERK	Ds. D.J.A. Sniijders organist: J. Jansma
zondag 4 september 10.00 uur KERK	Ds. Jac. Franken organist: D. Luijmes
19.00 uur KERK	Ademviering Henk Minnema organist: D. Luijmes

Bijbelleesrooster juli/augustus 2022

3 juli	Lucas 10: 1-16
10 juli	1 Koningen 1: 41-53
17 juli	Psalm 15
24 juli	Lucas 11: 1-13
31 juli	Lucas 12: 13-21
7 augustus	1 Koningen 7: 40-51
14 augustus	1 Koningen 9: 1-9
21 augustus	Lucas 13: 22-30
28 augustus	1 Koningen 12: 20-32

TOELICHTING DIENSTEN

Zondag 3 juli

In de kerkdienst op zondag 3 juli staan we in het bijzonder stil bij wat er gedaan wordt vanuit onze gemeente aan zending, werelddiaconaat en ontwikkelingssamenwerking. Dit werk maakt onderdeel uit van de diaconie. De diaconie ondersteunt de organisatie Dorcas. Sandra Kooij van Dorcas zal in deze dienst het verhaal aan de kinderen vertellen en de overweging houden. Het thema is: nieuwe kleren. Sandra spreekt over dit thema aan de hand van Mattheüs 25: 35-40 en Handelingen 9: 36-43. In deze dienst vierten we ook de Maaltijd van de Heer.

Ds. Dick Sniijders

Zondag 10 juli

In het weekend van 9 en 10 juli komen de leden van de Christelijke Oratorium Vereniging Cantate Deo uit Zoetermeer naar Elst voor een kooruitje. Het koor zal op zaterdag in Tertzio zingen en 's middags een bezoek aan het Tempel | Kerkmuseum brengen. Het koor is gewend om tijdens zijn jaarlijkse uitje ook de kerkdienst op zondag in de plaatselijke kerk bij te wonen. En nu het koor er dan toch eenmaal zal zijn, heeft het aangeboden om onder leiding van zijn dirigent Marco Kalkman medewerking aan de viering te verlenen. Van dit aanbod maken we graag gebruik.

Ds. Dick Sniijders

AGENDA ACTIVITEITEN EN BIJeenKOMSTEN

JULI/AUGUSTUS 2022

elke werkdag **Morgengebed**

9.00-9.15 uur Grote Kerk
info: Henk Minnema

Een dagelijks moment van bezinning met tekst, zang en gebed.

elke woensdagmorgen **Crea(t)uur**

6, 13, 20, 27 juli en 3, 10, 17, 24, 31 augustus
info: Mien Floors of Bertie Weernekens
9.30-12.00 uur De Ruimte

Neem je hobby mee naar De Ruimte. Om 10.00 uur drinken we een lekker kopje koffie of thee met elkaar.

elke donderdagavond **Eten en Ontmoeten**

7, 14, 21, 28 juli en 4, 11, 18, 25 augustus
info: Dick Sniijders en Marja de Leeuwkerk
17.30-19.30 uur De Ruimte

Kom en schuif aan. Samen eten zonder zelf te hoeven koken is makkelijk en brengt gezelligheid. Aanmelden is mogelijk tot 12 uur op de woensdag voorafgaand bij het kerkelijk bureau.

elke vrijdagmorgen **De Stamtafel actueel**

1, 8, 15, 22, 29 juli en 5, 12, 19, 26 augustus
10.00-11.00 uur De Ruimte
info: Jeroen Jeroense

Elke vrijdagochtend een item uit de actualiteit. Geen enkel onderwerp wordt geschuwd. Zoek een plaatsje aan de tafel.

Vrijdag 1 juli en 5 augustus **Ruimtwandeling**

13.00-17.00 uur De Ruimte
info: Feike Vlas

Inspirerend om met anderen nieuwe wegen te gaan. Al wandelend leer je elkaar beter kennen

Zaterdag 2 juli en 6 augustus **Kunst in de Grote Kerk**

13.30-16.30 uur Grote Kerk
info: Aukje Spoelstra

Kunst geeft kleur aan het leven en aan onze verbondenheid met God. Kunst is daarom ook een onderdeel van onze kerk.

Maandag 11, 25 juli, 8, 22 augustus **Spelletjesmiddag**

14.30-16.00 uur De Ruimte
info: Els den Daas, Joke Crajé

Kom gezellig naar De Ruimte om aan de stamtafel mee te doen met spelletjes. Er zijn spelletjes aanwezig, maar je kunt ook zelf een leuk spel meenemen.

Dinsdag 19 juli **De dag van Elst**

7.00-13.00 uur in en rondom de Grote Kerk en De Ruimte
info: ds. Dick Sniijders

*PG-Elst ontvangt de 4-daagse lopers. Er is koffie en thee, er is rust, (heb je soms nodig als loper), je kunt naar het toilet, er is een opbeurend woord, een presentatie van de Museumcommissie en natuurlijk zijn er pleisters. De opbrengst van deze dag gaat naar **Stichting Leergeld Oostbetuwe**.*

Maandag 15 augustus **Poëziemiddag**

15.00-16.30 uur De Ruimte
info: Joleen Kruijt, Jeroen Jeroense

Een gedicht brengt vaak beter onder woorden wat we voelen dan een geschreven verhandeling. Veel gedeelten uit de bijbel zijn pure poëzie.

Maandag 26 september **Informatie bijbelreis Israël**

19.30 uur De Hoeksteen
info: Yvonne Vos, zie bladzijde 21

TIP: Vakantieactiviteit Museum
27 juli en 24 augustus: zie pagina 24

UIT DE GEMEENTE

OMZIEN NAAR ELKAAR

Wilt u bezoek, heeft u behoefte aan een gesprek of aandacht? Of heeft u misschien hulp nodig? Onze predikanten helpen u graag verder.

Ds. Dick Snijders, 06 - 19920341,
dick-snijders@pg-elst.nl
Ds. Jeroen Jeroense, 06 - 50237946,
pjgjeroense.elst@gmail.com

SAMEN DELEN

Heeft u iets bijzonders meegemaakt dat u wilt delen met andere gemeenteleden? Stuur een berichtje naar onderweg@pg-elst.nl of breng het even langs bij het kerkelijk bureau.

LIEF-EN-LEEDBRIEF

Voor u als gemeentelid bestaat ook de mogelijkheid zich op te geven voor de Lief-en-leedbrief.

De Lief-en-leedbrief verschijnt als aangemelde gemeenteleden lief of leed willen delen met de gemeente en een bericht insturen over bijvoorbeeld een geboorte, huwelijk, ziekte of overlijden in de familie.

U kunt zich opgeven als gemeentelid om ook de Lief-en-leedbrief te ontvangen via het adres liefenleedbrief@pg-elst.nl
Wilt u in de mail uw naam, adres en telefoonnummer vermelden?

In memoriam:

Johanna Christina Kalfsbeek – van Pommeren

Op 30 april, de dag die als vroegere Koninginnedag een grote betekenis voor haar had, is Mevrouw Jo Kalfsbeek – van Pommeren overleden, in verpleegcentrum de Koekoek in Veenendaal. In haar lange leven (1928 – 2022) was zij in Elst geboren en getogen. Hier voelde zij zich thuis, aanvankelijk in de gemeenschap van de Gereformeerde Kerk van Elst en later in die van de Protestantse Gemeente. Vele jaren had zij als uitzicht uit haar woonkamer de toren van de Grote Kerk, een wijsvinger in gouden licht naar het heerlijke licht dat ons wacht.

Het was mooi dat zij op deze Koninginnedag heel bewust afscheid kon nemen van haar kinderen en alle anderen die haar lief waren. Moe gaf ze zich over, maar blij was haar vooruitzicht. Haar lippen vormden nog het begin van een lied, maar daar had ze de kracht niet meer voor.

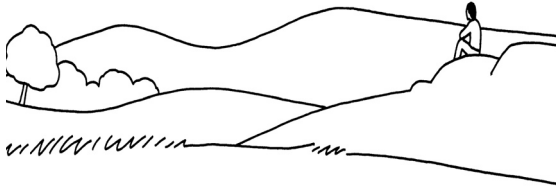
Bij haar familie, maar ook bij vele ouderen die haar in onze gemeente gekend hebben, laat zij mooie, dankbare herinneringen na. Van jongs af aan betrokken bij het werk van de kerk: clubwerk, meisjesvereniging, koor 'de Lofstem', vrouwenbond NCVB, de gezamenlijke maaltijden in De Ruimte en vooral de diensten die zij niet wilde missen, ook niet de gestreamde diensten in de coronatijd.

Liederen zijn altijd een uiting van vertrouwen geweest waar zij kracht uit putte. In de crisisjaren van haar jeugd, de oorlogsjaren, evacuatie, de wederopbouwtijd, het samen bouwen aan een nieuw bestaan, samen met haar man Jan Hendrik van Kalfsbeek, het zorgen voor familieleden en burens, de ziekten die haar gezin troffen, eerst lange jaren die van haar man, later die van haar oudste zoon. Het kunnen zingen gaf haar innerlijke veerkracht. Daarin wist zij een hart van liefde naast zich, het hart van Christus die zich ontfermt.

In de dankdienst voor haar leven in de Grote Kerk op 9 mei hebben we met groot respect en dankbaarheid stilgestaan bij de innerlijke kracht die haar heeft voortbewogen. En we lazen, naast Openbaring 21: 1-5, een mooie bewerking van Psalm 146, van de hand van Huub Oosterhuis.

*Laat mij maar zingen, zolang het nog kan.
Laat mij toch zingen zolang ik nog ben
bij mijn verstand en bij stem.
Wie zal ik zingen? U zal ik zingen
geen ander geen vreemde
U, alleen Gij en weer Gij!*

Ds. Dick Kruyt

In memoriam J. van de Pol

Op 25 mei is overleden de heer Jacob (Jaap) van de Pol, in de leeftijd van 91 jaar. Hij woonde samen met zijn vrouw Maartje in Elst. Jaap was de jongste in een groot, warm, gezin. Zijn vader was molenaar. Na de oorlog kwam Jaap in het bedrijf om het weer op te bouwen. Jaap werkte hard, was zorgvuldig, zuinig (behalve in de vakanties), muzikaal, vol belangstelling voor de mensen om hem heen. Maartje was zijn grote liefde, dolgelukkig was hij met zijn kinderen en kleinkinderen én achterkleinzoon. Hij wist altijd waar ze mee bezig waren.

Jaap hield van reizen en toen Maartje en hij 50 jaar getrouwd waren, zijn ze met de hele familie naar Kenia geweest. Een reis om nooit te vergeten. In geloofsopzicht was Jaap wat behoudend. Hij hield van de liederen van vroeger. Maar ook stond hij open voor mooie liederen in het Liedboek 2013. Jaap was sportief, fietste veel en tenniste tot op hoge leeftijd. Ook deed hij veel vrijwilligerswerk. Hij hield van knutselen en van tuinieren.

In de uitvaartdienst in de Grote Kerk op 2 juni stonden we stil bij zijn leven. En we overdachten Psalm 23. Het was een Psalm die Jaap aansprak. Vertrouwde woorden over nabijheid, over de aanwezigheid van God ook in de diepe donkere dalen van het bestaan. Woorden van vertrouwen hoe God is ervaren en woorden van verwachting dat

er een plek is, een instantie, een persoon bij wie we altijd terecht kunnen: de Heer is mijn herder.

Aansluitend vond de begrafenis plaats op de Algemene Begraafplaats in Elst.

We wensen Maartje, de kinderen en kleinkinderen de kracht toe om het verlies te dragen.

Ds. Dick Snijders

Onze jarigen van 90 jaar en ouder

Op 22 juli hoopt mevrouw D.G. Hendriks-Doeze Jager de leeftijd van 94 jaar te bereiken.

En op 28 juli hoopt mevrouw W.G. Kleinhof de leeftijd van 91 jaar te bereiken.

De heer J.W. van Oort hoopt op 24 augustus 91 jaar te worden.

Het redactieteam van Onderweg feliciteert hen van harte met deze feestelijke dag. Het wordt erg gewaardeerd dat er een kaartje wordt gestuurd door gemeenteleden.

GEDICHT VAN DE MAAND

Psalm 1

*Systeem! Gij spitst geen oog of baard
en draagt geen slepend kleed;
hij die in U een man ontwaart
misvormt U naar zijn eigen aard
waar hij ook niets van weet.*

*Systeem, ik noem U dus geen God,
geen Heer of ander Woord
waarvan men gave en gebod
en wraak wacht en tot wiens genot
men volkeren vermoordt.*

*Systeem! Lijf dat op niets gelijkt,
Aard van ons hier en nu,
ik voel mij diep door U bereikt
en als daardoor mijn tijd verstrijkt
ben ik nog meer van U.*

Leo Vroman

Met de poëziegroep lezen we gedichten rondom het thema bespiegelingen omdat dit mooi aansluit bij de schilderijenexpositie in de kerk (nog tot 17 augustus).

Bij het kiezen voor een gedicht met dit thema voor het kerkblad realiseerde ik me dat bijna alle poëzie in dit thema past. Zo ook deze psalm van Leo Vroman. Een kort gedicht met een groot verhaal.
Joleen Kruijt

KERKENRAAD

Werk aan de Grote Kerk

Waar staan we nu? Het is enige tijd geleden dat wij van ons hebben laten horen. En ik kan mij dan ook voorstellen dat u zich afvraagt of er nog wel wordt gewerkt aan het project Werk aan de Grote Kerk. Het antwoord is een volmondig ja; er wordt volop aan de verdere uitwerking van de plannen gewerkt.

Op 10 februari jongstleden informeerde onze architect Ron Verduijn in de gemeenteavond ons over het uitgewerkte schetsontwerp. Op de website kunt u de presentatie nog eens bekijken en kennisnemen van het verslag met de gestelde vragen. De afdrank van deze bijeenkomst was zondermeer positief en gaf de kerkenraad het vertrouwen om verdere stappen te nemen.

In maart is door de kerkenraad besloten, op advies van de architect, om de haalbaarheid van het goed-gekeurde schetsontwerp verder te onderzoeken. In dit kader lopen er nu onderzoeken door externe bureaus rondom de disciplines archeologie, duurzaamheid en installaties en constructies. Voor de discipline stedenbouw en landschap start binnenkort het onderzoek. De inpassing van tochtportalen ter plekke van de entrees in de kerk wordt ook nog nader onderzocht door onze architect.

Zodra de uitkomsten van het advies rondom constructie en installaties en duurzaamheid gereed zijn, wordt deze informatie geïntegreerd in het ontwerp en dit kan eventueel leiden tot aanpassingen. Hierna wordt het ontwerp besproken en getoetst op de haalbaarheid met de verschillende overheden te weten, de gemeente Overbetuwe, de provincie Gelderland en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. De uitkomst van die gesprekken kunnen eventueel ook nog leiden tot aanpassingen. Daarna kan een definitief schetsontwerp vastgesteld worden.

We hopen dit traject in of kort na deze zomer te kunnen afronden. Op grond van alle informatie en inzichten die dan op tafel liggen, moeten we een besluit nemen over de vraag of, en zo ja, hoe we verder gaan en er een voorlopig ontwerp wordt ontwikkeld. Als we positief kunnen en willen besluiten, dan ziet het tijdspad er voor de komende

jaren er ongeveer zo uit: Na het voorlopig ontwerp wordt er een definitief ontwerp gemaakt. Op basis van dit ontwerp komen we in het vergunningentraject en deels parallel daaraan start de bestek-, prijs- en contractvorming fase. Op dit moment wordt ingeschat, als alles meezit, dat we in de herfst van 2023 in de kerk aan de slag kunnen. Hoelang de verbouw gaat duren is moeilijk in te schatten en afhankelijk of we alle fases van het plan gaan uitvoeren. Maar we moeten er rekening mee houden dat die zeker 10 maanden gaat duren. Hoe lang we dan geen gebruik kunnen maken van ons kerkgebouw voor de kerkdiensten is op dit moment nog niet duidelijk.

Tenslotte is de kerkenraad blij te kunnen medelen dat de provincie Gelderland ons een subsidie heeft verstrekt van circa €19.000.-, waarmee een substantieel deel van de architect- en advieskosten gedekt kunnen worden.

Ate Lindeboom

KERKRENTMEESTERS

Geluidsinstallatie

De geluidsinstallatie in de kerk is vervangen door Backstage BV, de oplevering is deze maand. De uitzendingen via Kerkdienstgemist en de Kerkomroep zijn getest en ook de ringleiding werkt nu goed.

Hiermee is de eerste fase van de aanleg afgerond, de overige werkzaamheden aan de geluidsinstallatie en de video-installatie zullen worden uitgevoerd bij de plannen voor 'werk aan de kerk' in fase twee. De kwaliteit van het geluid en de verstaanbaarheid zijn nu uitstekend. In het koor zijn geen aanpassingen gedaan, het geluid is niet optimaal maar hier zullen we het voorlopig mee moeten doen tot de aanleg van de volgende fase.

Er is een korte gebruiksinstructie samengesteld, deze ligt ter informatie op de liturgietafel. De gebruikers hebben een instructie gehad maar zullen ook nog wel even moeten wennen aan het nieuwe systeem, dit kan soms ook wat ongemak geven.

Als u opmerkingen hebt op de werking van het systeem of de verstaanbaarheid laat dit dan even weten aan de koster.

Parkeerplaatsen

De parkeerplaatsen bij de kerk zijn voor eigen gebruik van PG-Elst en Onder de Toren. Incidenteel is het gebruik door derden toegestaan na goedkeuring van de beheerders. Zo is er beperkt gebruik door Ilya Uitvaartzorg en de huisartsenpraktijk 'de Elster' aan de Grote Molenstraat. De parkeerplaatsen worden afgesloten bij de paardenmarkt. Op de zondagen van de Luikse markten is er een toegangscontrole zodat deze beschikbaar blijven voor kerkbezoekers.

Woonhuis Brahmsstraat 61

De woning wordt verkocht. Makelaar Jansen heeft opdracht de verkoop te regelen via Funda. Het vrijkomende kapitaal kan een andere bestemming krijgen binnen de kerk, de kerkrentmeesters werken dit nader uit.

Onderhoud

De beide orgels hebben de jaarlijkse generale stembeurt weer gehad, deze zijn uitgevoerd door de orgelbouwers Flentrop en Feenstra. Het pedaalklavier van het van Leeuwenorgel is gereviseerd en ook zijn de hoeden van de Quintadeen 16 vt opnieuw voorzien van leer. De orgels staan dus weer klaar voor de komende zomerconcerten. Het stemmen van de tongwerken van beide orgels voeren we uit in eigen beheer.

Namens de kerkrentmeesters,

Henk Kiestra

SOLIDARITEITSKAS 2022

**Protestantse
Kerk**

'En houd de liefdadigheid en onderlinge solidariteit in ere, want dat zijn offers waarin God behagen scheidt.'
Hebreeën 13: 16

Bij dit 'Onderweg' nummer krijgt u ook een enveloppe met brief/acceptgiro voor de Solidariteitskas 2022 aangeboden. Maar wat is/doet de Solidariteitskas eigenlijk?

Solidariteitskas

Als kerkelijke gemeente willen we in onze woonplaats een vindplaats van geloof, hoop en liefde zijn. Een plek waar je God kunt ontmoeten, waar mensen naar elkaar omzien en van betekenis kunnen zijn voor hun omgeving. Om nieuwe plannen te kunnen uitvoeren, zijn niet alleen ideeën en mensen nodig, maar ook financiële middelen. En dat is nu net waar het bij sommige gemeenten aan ontbreekt. Deze gemeenten kunnen een beroep doen op de Solidariteitskas van de Protestantse Kerk.

De Gereformeerde Kerk 'De Ontmoeting' in Koog Zaandijk deed bijvoorbeeld met succes een beroep op een bijdrage uit de Solidariteitskas voor het verder verduurzamen van de kerk.

De Hervormde Gemeente De Rank in Staphorst een bijdrage/subsidie ontvangen voor het realiseren van de uitbreiding van de kerk. Ook specifieke vormen van pastoraat zoals studentenpastoraat en dovenpastoraat worden gefinancierd uit de Solidariteitskas.

Van gemeenten voor gemeenten

De Solidariteitskas is ingesteld vanuit de gedachte dat gemeenten elkaar helpen en ondersteunen om levendig en krachtig in de wereld te staan. Kerken uit het hele land dragen een vast bedrag per belijdend lid bij. De verplichte afdracht die wij aan de Solidariteitskas moeten doen, is € 5,00 per belijdend lid, ongeacht of u hier zelf een bijdrage voor doet of niet. Wij vragen u om een bedrag van minimaal €10,00 waarvan dan € 5,00 wordt afgedragen aan de Solidariteitskas. Het bedrag dat overblijft, is bestemd voor onze eigen gemeente. Des te meer gemeenteleden de bijdrage betalen, des te meer overblijft voor onze eigen gemeente.

Doet u mee? We rekenen op uw solidariteit en bijdrage!

Hartelijk dank voor uw betrokkenheid!

Namens het college van kerkrentmeesters:

Dirk Faber

Wees solidair en geef voor levendige en krachtige kerken!

Wilt u meer weten over de Solidariteitskas? Neem dan contact op met de kerkenraad of kijk op protestantsekerk.nl/solidariteitskas

Website

Stuur kopij voor de website naar webmaster@pg-elst.nl

Tijdens de afgelopen coronaperiode heeft de website haar nut volop bewezen. De websitecommissie is tevreden dat voor veel berichten die op korte termijn met de gemeenteleden gecommuniceerd moesten worden, technische oplossingen konden worden gevonden.

Actuele berichtgeving

Een belangrijk doel van de website is het publiceren van actuele berichten. De opzet is: Vandaag insturen, overmorgen op de site, (maar vaak nog dezelfde dag). Dat kan omdat we als commissie gekoppeld zijn aan één mailadres: webmaster@pg-elst.nl. Daardoor zijn Annet en Kees (tekstredactie), Jes en Rob (techniek) en John Patrick (de feitelijke webmaster) snel op de hoogte van de berichten die binnenkomen.

Stuur daarom je berichten voor de website altijd naar bovenstaand mailadres. Voor de website geldt geen deadline.

Soort bericht en plaats op de website

De website redactie neemt in gezamenlijk overleg een besluit waar ingezonden berichten op de website worden geplaatst. Meestal is dit onder Actueel.

Daar staan verschillende soorten berichten; ingedeeld in aparte mapjes zoals:

- Berichten met nieuws waarde, bijvoorbeeld er komt een activiteit of er is een vacature (Actueel/Nieuws, of Actueel/Vacatures)
- Berichten vanuit de kerkenraad, bijvoorbeeld Week tegen de Armoede, Werk aan de Grote kerk (Actueel/Kerkenraad, of Actueel/Werk aan de Grote kerk)
- Berichten van meer algemene aard, bijvoorbeeld een persoonlijke belevenis of een aanbeveling (Actueel/Groene Kerk, of Actueel/Lezerspodium)

Afhankelijk van de inhoud van de berichten staat de informatie voor kortere of langere tijd op de site. Nieuwsberichten hebben een omloopsnelheid van 2 tot 3 weken.

Foto's bij een artikel vergroten de aantrekkingskracht om een nieuwsbericht of een artikel te lezen. Op de website kun je een geluidsfragment of een filmpje laten plaatsen.

Zet je beeld- of geluidsmateriaal niet in de tekst. Plaats het los van de tekst in verband met de verwerking.

De redactie behoudt zich het recht voor om artikelen aan te passen of in te korten waarbij de belangrijkste inhoud altijd gehandhaafd blijft.

Namens de websitecommissie,

Kees van Nes,

CPO (COLLEGE VAN PREDIKANTEN EN OUDERLINGEN)

Hemels fietsen

Na een onderbreking van twee jaar konden wij weer 'Hemels Fietsen'.

Een flinke groep gemeenteleden verzamelde zich op Hemelvaartsdag bij De Ruimte. Na het uitdelen van hesjes en wat instructies van Truus vertrokken wij om 10.00 uur voor een mooie tocht van een kleine 20 kilometer onder leiding van Leo. De tocht voerde ons via park Lingezege, Kampsestraat, Lingewal, Karstraat, Bredelaar en Westeraam weer terug naar De Ruimte. Het was goed fietsweer, zon en bewolking wisselden elkaar af. Onderweg was er een koffiepauze en een moment van bezinning onder leiding van Dick. Rond 12.15 uur waren wij terug bij De Ruimte waar een lekkere lunch, verzorgd door team Huib, klaarstond. De deelnemers lieten zich de soep (keuze uit drie soorten), verschillende broodjes en het fruit goed smaken.

We kunnen terug kijken op een gezellige activiteit waarbij er gelegenheid was om weer eens bij te praten en elkaar op een ongedwongen manier te ontmoeten.

Veel dank voor alle vrijwilligers die deze activiteit mogelijk hebben gemaakt!

Vanuit het CPO

Voordat de vakantie echt gaat beginnen nog twee belangrijke zaken vanuit het CPO. Om te beginnen zijn we erg blij dat Rob van Neck in de Pinksterdienst is bevestigd tot jeugdouderling. Het heeft even geduurd, maar we zijn verheugd dat er nu weer iemand naast Mathilde Vos staat: samen vanuit de Kerkenraad een lijn naar de jeugd.

Daarnaast is het goed te vertellen dat het zoeken naar de invulling de functie Jeugd-en Jongerenwerker bezig is. Een laatste overleg over inhoud en procedure zal binnenkort zijn en in de volgende Onderweg hoop ik dat er aangeven kan worden hoe we verder gaan. Inmiddels nog wel een stevig compliment voor hem die het afgelopen half jaar de organisatie en de voortgang van het jeugd- en jongerenwerk voor hun rekening hebben genomen.

Ik noem hierbij speciaal Ds. Dick Snijders en Mathilde Vos, onze -toen nog enige- jeugdouderling. En met hen natuurlijk de vele vrijwilligers bij de activiteiten.

Namens het College van Predikanten en Ouderlingen wens ik u een goede vakantietijd,

Jan Luiten

Even voorstellen

Voor wie er bij Pinksteren niet bij was of kon zijn: ik ben Rob van Neck. Niet geboren, wel getogen sinds ik zes maanden jong was tussen de rivieren in Elst. Als kleine jongen en tot mijn pubertijd vergezelde ik mijn ouders Paul en Ada hier in de kerkbanken samen met mijn zusje Lotte en broertje Thom. Warme herinneringen bewaar ik aan de avonden in The Meeting en bijzondere activiteiten zoals vuren met Pasen en zeilen in Friesland. Wellicht kent u mij nog van de Albert Heijn of Gall&Gall in Elst, waar ik 12,5 jaar achter de counter stond.

Na de middelbare school ben ik de kerk een beetje uit het oog verloren. Laten we zeggen dat ik de wereld aan het ontdekken was. Weliswaar in Nijmegen bij dispuut De Gong aan de Groesbeekseweg en dus in de buurt. Maar het studentenleven is bruisend en vol en dan moet je plaats maken. Maar na een lange studententijd voelde ik toch iets knagen en sloop ik stiekem naar binnen op zondag. Gelukkig: dominee Jeroense had me in de smiezen en stelde voor om onder het genot van een biertje in Brouwerij de Hemel eens te praten over het leven. In dat gesprek vond ik de bevestiging dat er plaats voor mij was in PG Elst.

Met de coronapandemie merkte ik hoezeer ik dat vervolgens weer miste. En nu betere tijden zijn aangebroken was er ineens de vraag om de positie als jeugdouderling te vervullen. Verrast, maar tevens zeer vereerd heb ik hier volmondig JA tegen gezegd afgelopen Pinksteren.

Over mij persoonlijk: In mijn vrije tijd houd ik erg van: muziek luisteren (Bach, Beethoven, Brahms maar ook wel '70-ties rock), lezen (romans of geschiedenisboeken) wandelen (meer dan jaarlijks 4x40 kilometer richting de Via Gladiola) en klimmen en klauteren en zeilen! Ik zou graag weer het pianospelen oppakken. Wekelijks oefenen in de Boulder hal en zo vaak als het kan weekendjes rotsklimmen in Duitsland, met als kroon de jaarlijkse huttentocht met vrienden, oud-huisgenoten én mijn broertje in en rond de Alpen.

Ik ben van nature niet slechts een zwerver maar ook een zwetser en heb dan ook moeite om hier een kort stukje van te maken (zoals u ziet). Maar ik weet het goed gemaakt: zoek mij in De Ruimte, waar ik zondag rond 11.30 uur vaak te vinden ben en we babbelen met een bakkie.

Rob van Neck

Nieuws van de Protestantse Vrijwilligers Dienst (PVD)

Naast het bezoekwerk, wat natuurlijk de belangrijkste taak is van de PVD, is het ook fijn om elkaar als vrijwilligers regelmatig te ontmoeten.

Op woensdag 8 juni hadden we een gezellige bijeenkomst in De Ruimte; de laatste voor de zomervakantie.

We aten samen de heerlijke zelf meegebrachte gerechtjes en genoten van elkaars gezelschap. Wat fijn dat dit weer kon! Echt een top-avond om op terug te kijken.

De eerstvolgende bijeenkomst is op woensdagavond 28 september. Ds. Dick Snijders zal dan de inleiding verzorgen. Een uitnodiging volgt uiteraard nog na de vakantie.

Een fijne zomer gewenst!

Namens de PVD,

Gea Dijkstra,

DIACONIE

Duurzame vakantie

Wat hebben we er naar uitgekeken: eindelijk kunnen we weer voor een schijntje naar de andere kant van de wereld vliegen! Wat hebben we het gemist. We hebben direct massaal geboekt, zelfs zo massaal dat we nu uren in de rij staan om ons vliegtuig te halen en soms door dat wachten het vliegtuig missen. Eigenlijk zijn er twee dingen mis: Het kan ons blijkbaar niets schelen dat vliegen heel erg niet

duurzaam is. En het is toch fijn dat we zo goedkoop kunnen vliegen! Wat kunnen wij eraan doen dat de mensen die dat goedkope vliegen mogelijk maken erg slecht betaald worden?

Heel veel! U hebt veel keuzemomenten om uw vakantie op een duurzame manier in te vullen. Allereerst kunt u kiezen waar u naar toe gaat: thuisblijven is daarbij een optie. U kunt ook kiezen voor een bestemming die goed per trein bereikbaar is. Er gaan steeds meer nachttreinen naar verre oorden. De moeite waard om op die manier te reizen.

Bent u eenmaal op uw eindbestemming heb dan respect voor de mensen die uw vakantie helpen invullen: de hotelmedewerkers, de horecaondernemer, de verkoper, de ... Gun een verkoper een acceptabele winst en onderhandel niet elke marge weg.

Heeft u all-inclusive geboekt of neemt u deel aan een buffet? Eet en drink dan niet meer dan u anders doet. Schep uw bord dus niet zo vol dat u het niet op kunt. Daarmee voorkomt u (meer) voedselverspilling.

U ziet: er zijn veel manieren om tijdens uw vakantie alle remmen los te gooien en te kiezen voor maximaal 'rendement', maar u kunt er ook voor kiezen om tijdens uw vakantie ook anderen blij te maken door u een beetje in te houden. Dat geeft een rustiger gevoel, en daar is vakantie eigenlijk voor bedoeld.

Geniet van uw vakantie en gun anderen dat ook. Fijne vakantie.

Bert Wolters, (Thema)diaken duurzaamheid

DUURZAAMheidstip:

Maak goede keuzes tijdens uw vakantie.

Reacties en eigen tips graag naar
woltersbw@gmail.com

Zondag 3 juli: Dorcas in ZWO-dienst

Op zondag 3 juli vraagt de ZWO commissie tijdens en na de kerkdienst aandacht voor het werk van Dorcas in Oost-Europa. Dorcas werkt in Oekraïne, Moldavië, Roemenië en Albanië met verschillende projecten, onder andere:

- Adopt a Granny
- Door middel van naschoolse activiteiten worden kinderen ondersteund
- Inclusief ondernemerschap: mensen kunnen een kleine onderneming opzetten en van elkaar leren.
- Portraits of Power

Met Portraits of Power wil Dorcas vrouwen verbinden door het delen van hun verhalen. Ook al lijkt het in eerste instantie dat de levens van de geportretteerde vrouwen uit de verschillende Oost-Europese landen veel verschillen, doordat zij hun verhaal delen, kunnen zij andere vrouwen inspireren. Ook in een conflict gebied zoals Oost-Oekraïne zien we dat jonge vrouwen en moeders anderen inspireren en tot steun zijn. Portraits of Power helpt ons om deze vrouwen te zien als mens, zonder een label van bijvoorbeeld vluchteling, arm of zwak.

Wij hebben Sandra Kooij uitgenodigd, zij zal meewerken aan de kerkdienst en na de kerkdienst meer vertellen over het werk van Dorcas in Oost-Europa. Zij zal onder andere meer vertellen over 'Portraits of Power', een project in Oost-Europa, waarin vrouwen andere vrouwen inspireren om in hun kracht te gaan staan. Hieronder stelt Sandra zich voor:

Vanaf 1 maart ben ik, Sandra Kooij, werkzaam bij Dorcas als Relatiebeheerder Kerken. Ik ben geraakt door de missie van Dorcas om er te zijn 'for those in need' en Dorcas werkt daarin graag samen met veel verschillende kerken en gemeentes. In de kerkdienst op 3 juli mag ik de overdenking verzorgen. Na de dienst bent u van harte uitgenodigd om nog meer over het werk van Dorcas te horen, met name in Oost-Europa. Ook beantwoord ik dan graag uw vragen. De collecte zal deze zondag ook voor het werk van Dorcas zijn.

We leven in een wereld waarin mensen lijden onder armoede, uitsluiting en crises. Dorcas gelooft in de kracht van God én in de kracht van ieder mens en van gemeenschappen om tot bloei te komen, ondanks hun moeilijke omstandigheden. Dorcas

verleent noodhulp bij rampen en oorlog, zoals nu in Oekraïne én Dorcas werkt aan blijvende verandering in het leven van de allerarmsten in dertien landen in Afrika, Oost-Europa en het Midden-Oosten. De hulp is nooit vluchtig, maar altijd gericht op blijvende verandering. 'We werken bijvoorbeeld aan het creëren van sociale vangnetten rondom kwetsbare mensen, zodat zij de zorg krijgen die zij nodig hebben. We trainen hen in weerbaarheid en veerkracht, zodat zij weer zelfvertrouwen hebben. En we ondersteunen mensen in ondernemerschap, zodat zij weer genoeg inkomen hebben om goed voor zichzelf te zorgen'.

Op de website www.dorcas.nl kunt u mooie verhalen vinden van mensenlevens die zijn geraakt en veranderd door het werk van Dorcas.

DIACONIECOLLECTE JULI

Dorcas Oekraïne

Oekraïne is sinds 1991 onafhankelijk. Dorcas werkt al jaren in Oekraïne, Roemenië en Moldavië. Ze werkt aan:

Ondernemende mensen en gemeenschappen:

Dorcas werkt aan een weerbare samenleving waarin mensen zelfs in tijden van crises of rampen staande blijven. Ze zorgt er samen met de betrokkenen voor dat er voor heel de gemeenschap basisvoorzieningen zijn.

Ondernemerschap

Mensen worden getraind en gemotiveerd om een hoger inkomen te verdienen in de landbouw. Zo worden zij zelfvoorzienend, hoeven zij niet meer weg te trekken en blijven families bij elkaar.

Noodhulp

Kwetsbare mensen die dicht bij de gevechtsgebieden wonen krijgen humanitaire hulp. Dit zijn vooral mensen die niet het sociale netwerk of de financiële middelen hebben om het gebied te verlaten, waaronder veel ouderen.

DIACONIECOLLECTE AUGUSTUS

Syrië, kerk als plek voor vrede en herstel

Meer dan 90 % van de mensen in Syrië leeft onder de armoedegrens. Voor meer dan de helft dreigt honger. De oorlog in Syrië heeft een nieuw gezicht gekregen: van militair geweld naar een dramatische economische crisis. Er is nauwelijks aan eerste levensbehoeften te komen, laat staan aan bouwmaterialen. Toch is het herstel van kerken het enige wat perspectief biedt.

Voor mensen in Syrië is het voortbestaan van de kerk van cruciaal belang voor de stabiliteit van het land, omdat daarmee de sociale structuur wordt hersteld. Kerk in Actie heeft, samen met twaalf Syrische kerkgenootschappen, een herstellfonds opgericht voor 76 gebouwen in het hele land.

UITGANGSCOLLECTES

3 juli: Stichting Algemene Hulpdienst Elst

De Algemene hulpdienst is een vrijwilligersorganisatie, aangesloten bij het Meldpunt Vrijwillige Thuishulp Overbetuwe. Zij is er voor iedere inwoner van Elst die hulp nodig heeft en voor wie deze hulp (ook in financiële zin) niet beschikbaar is. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt. Iedereen kan immers in een situatie terecht komen waarbij directe hulp dringend noodzakelijk is.

De hulpdienst brengt vraag en aanbod van hulp zo snel en passend mogelijk bij elkaar: een georganiseerde vorm van burenhulp.

Zie ook: www.overbetuwevoorelkaar.nl

10 juli: Pakistaanse christenen

In Pakistan zijn christenen een kleine minderheid. Maar de kerk is er en wil aanwezig zijn. Veel christenen hebben te maken met discriminatie en krijgen regelmatig kritische ragen over hun geloof.

Voor hen is het belangrijk om goed te weten wat hun geloof inhoudt. Pakistaanse christenen voelen zich echter onzeker in hun geloof, omdat ze weinig theologisch onderwijs hebben gehad.

OTS wil Pakistaanse christenen versterken in hun geloof.

17 juli: Stichting Leergeld

Stichting Leergeld Oost Betuwe probeert, als onderdeel van Leergeld Nederland, te voorkomen dat kinderen die in een armoedesituatie leven in een sociaal isolement terechtkomen. Meedoen verruimt de horizon van kinderen. Zo maken zij sociale contacten, leren ze wat teamgeest is en hoe ze zich moeten handhaven in een groep, leren winnen en verliezen. Als kinderen deze vaardigheden niet leren, maar worden buitengesloten, komen zij ernstig tekort. Stichting Leergeld Oost Betuwe wil deze kinderen helpen om mee te doen. Zie ook: www.leergeld.nl/oostbetuwe

24 juli: Haïti: hulp na aardbeving

De bevolking van Haïti werd op 14 augustus 2021 getroffen door een zware aardbeving. Er zijn inmiddels meer dan 2200 doden en ruim 12.000 gewonden geteld. De verwoesting is enorm: 53.000 huizen vernietigd en 77.000 huizen en 260 scholen beschadigd. Kerk in Actie is noodhulp gestart via het internationale kerkelijk netwerk. Uw steun voor Haïti is nog hard nodig.

31 juli: Betuwe Wereldwijd

Het werk van Stichting Betuwe Wereldwijd bestaat uit het ophalen, reviseren, verpakken en verzenden van gebruikte technische goederen: handgereedschappen (ook elektrisch), naai- en breimachines, computers, fietsen en kleine machines. Op 25 september 2021 hebben we in Elst een succesvolle inzamelingsactie gehouden. De gereviseerde goederen worden verzonden naar projecten in ontwikkelingslanden. Deze ontwikkelingsprojecten bieden structurele hulp bij de verbetering van sociale en economische omstandigheden. Betuwe Wereldwijd zendt goederen, bestemd voor gebruik in het technisch onderwijs, in coöperaties en organisaties, die armoedebestrijding en werkgelegenheid bevorderen. Zie: www.betuwewereldwijd.nl

7 augustus: Leren en inspireren

De kerkrentmeesters van de Protestantse gemeente Elst faciliteren veel activiteiten binnen de kerk. Deze zondag collecteren we voor leren en Inspireren. Het hele jaar door kunt u deelnemen aan activiteiten van zeer verschillende aard. Ontmoetingen met mensen en kennismaken met andere ideeën. De meeste bijeenkomsten zijn vrij toegankelijk, maar ze kosten onze gemeente wel geld. Hoewel nog niet zeker is wat de mogelijk-

heden zijn voor het komende seizoen, wordt al wel gewerkt aan een nieuw programma. Help deze activiteiten mogelijk te blijven maken.

14 augustus: De Glind

De Rudolphstichting zet zich in voor de opvang van kinderen in een gezin en in een dorpsgemeenschap. In 1914 begon dominee Rudolph op het platteland met de opvang van voogdijkinderen uit de steden. Zijn werk groeide uit tot de Rudolphstichting en Jeugddorp De Glind.

Anno nu biedt De Glind de combinatie van het gewone dorpsleven met woonopvang in gezinshuizen; de 'kracht van het gewone leven'. Kinderen kunnen in deze kleine, hechte dorpsgemeenschap weer gewoon kind zijn en jongeren kunnen er werken aan hun toekomst. Omdat er zoveel kinderen in De Glind wonen zijn onderwijs, vrijetijd en (speel)voorzieningen afgestemd op hun behoeften.

21 augustus: Ronald McDonaldhuis Arnhem

Het Boshuus is een van de drie aangepaste vakantiehuizen van het Ronald McDonald Kinderfonds en biedt gezinnen met een zorgintensief kind (0 – 25 jaar) een mooi, aangepast vakantieappartement tegen een laagdrempelige prijs. Ook jongvolwassenen met een beperking zijn er het hele jaar door welkom. Er werken twee betaalde krachten en ongeveer 50 vrijwilligers. Met de Veluwe om de hoek en de bossen naast de deur biedt dit fraaie gebied tal van mogelijkheden voor een gevarieerde vakantie. Gewoon lekker uitrusten kan natuurlijk ook. Je bent er hier 'even helemaal uit'. Zie ook: <https://www.kinderfonds.nl/vakantiehuis-boshuus/over-het-boshuus>

28 augustus: Protestantse Vrijwilligers Dienst (PVD)

Elk jaar bezoeken de vrijwilligers de PVD gemeenteleden die 77 jaar of ouder zijn die daar prijs op stellen. Zij brengen dan de Elisabethbode rond die door ouderen graag gelezen wordt. Rond de Kerstdagen bezorgen we een kerstattentie te brengen bij oudere gemeenteleden. De PVD besteedt ook aandacht bij feestelijke gebeurtenissen zoals geboorte of jubileum. Een bloemetje of een cadeau, maar vooral de belangstelling wordt altijd erg op prijs gesteld. Een prachtig stukje pastoraat. Aandacht, elkaar ontmoeten en zorgen dat zo veel mogelijk mensen gezien en gehoord worden, dat is en blijft van grote waarde! Zie ook: www.pg-elst.nl

COLUMN

Voorbeeldige vader

Voor u is dat alweer een paar weken geleden, maar voor mij niet: het is vandaag Vaderdag. De afgelopen dagen zijn er ongetwijfeld talloze flaconnetjes aftershave en flessen wijn over de toonbank gegaan. Want ja, wat moet je een vader die eigenlijk alles al heeft anders cadeau doen? Nu de dagelijkse files weer terug zijn op hun oude niveau, had ik alle tijd om wat gedachten aan dit thema te wijden. Ik heb inmiddels geleerd dat de boel omdraaien soms leidt tot nieuwe inzichten. Dus de vraag 'Wat moet ik mijn vader nu weer eens geven?' wordt dan 'Wat zou een vader eigenlijk willen hebben?' En zo kwamen mijn gedachten uit bij twee recente alledaagse, maar daardoor juist indrukwekkende momenten waarin vaders centraal stonden.

Het eerste moment betrof een gesprekje met een collega bij het koffiezetapparaat. Ik vertelde haar dat ik met mijn kamerkoor op het punt stond een concert te geven en welke muziek we zouden uitvoeren. Mijn collega vroeg mij naar mijn favoriete componisten (niet alleen maar Bach hoor, ik noemde ook Arvo Pärt en Johannes Brahms) en zo raakte ik op mijn muzikale praatstoel. Wat ik niet opmerkte, was dat een meter of vijf verderop een andere, mij vaag bekende collega bij het kopieerapparaat stond. Plotseling liep zij onze kant op en zei: 'Excuus dat ik jullie conversatie verstoort, maar ik hoorde dat jullie het over componisten hebben. Mag ik vragen: hebben jullie wel eens gehoord van Hans Kox?' En voor ik kon zeggen dat die naam mij vagelijk bekend voorkwam, begon ze te vertellen dat Hans Kox een van de meest vooraanstaande componisten van zijn tijd was. Wat ik mij van haar indrukwekkende monoloog herinner, is dat hij in 50 jaar maar liefst 150 uiteenlopende werken componeerde, vaak uitgevoerd door vooraanstaande orkesten en op CD gezet. Toen ze het verhaal verteld had, zei ze vol trots en genegenheid: 'Hans Kox was mijn vader. Hij overleed drie jaar geleden en ik mis hem nog elke dag.'

Van het tweede moment was u misschien zelf wel getuige. Op 3 juni hield onze IJsbrand ter Haar zijn nieuwe orgel-CD ten doop. (Een schitterende CD overigens, maar dit terzijde.) Hij droeg zijn CD op aan zijn vader. Hij vertelde dat zijn vader al 15 jaar geleden was overleden, heel kort na zijn pensionering. IJsbrand vertelde uitgebreid over de toewijding van zijn vader aan zijn gezin en aan zijn werk, het succes dat hij had weten te boeken, en over zijn diepe liefde voor muziek, in het bijzonder voor die van Bach, bijna alsof zijn vader er gisteren nog was. En over hoe IJsbrand de betrokkenheid van zijn vader als een stimulans had ervaren bij het volgen van zijn eigen compassie: het maken van muziek.

Mijn vader overleed op 58-jarige leeftijd, als een oude, zieke man. Al meer dan tien jaar eerder had hij een verkeerde afslag genomen, met een reeks trieste en uitzichtloze jaren als gevolg. Ik betrap mij erop dat ik niet heel vaak aan hem terugdenk. Hoewel mijn ouders al sinds begin jaren '80 niet meer bij elkaar waren, gingen bij het overlijden van mijn moeder, een paar maanden geleden, onze gesprekken natuurlijk ook over ons gezin met vier opgroeiende kinderen, en dus ook over mijn vader. En dan vooral over hoe ons leven had kunnen zijn als alles anders gelopen was. Maar bij het vertellen over de twee bijzondere gebeurtenissen die ik zojuist beschreef, hield ik het, tot mijn eigen verrassing, niet droog: wat zou ik graag met net zo veel trots en liefde over mijn vader hebben willen vertellen als de dochter van Hans Kox en als IJsbrand. Kan een vader een mooier cadeau krijgen dan dat zijn kinderen zo aan hem terugdenken en zo vrijmoedig over hem kunnen spreken.

Zeker nu een hopelijk mooie zomer voor de deur staat, wil ik u niet in mineur achterlaten. Want ook dit is waar: de narigheid rond mijn vader heeft onmiskenbaar geleid tot een sterke onderlinge band tussen de leden van ons gezin en dus ook tot een groot gevoel van verantwoordelijkheid voor elkaar en voor het uitdijend gezelschap nazaten. En tenslotte: je hoeft niet alle fouten zelf te maken om er iets van te leren, je kunt ook leren van fouten van anderen. Hoe moeilijk dat ook is.

Peter de Leeuw

JEUGD

CRÈCHE

Uw kinderen (0-4 jaar) zijn van harte welkom bij de crèche in De Ruimte. U kunt uw kind voor de dienst (tussen 9.45-10.00 uur) brengen en na de dienst weer ophalen.

Let op: de verwachting is dat er in de zomervakantie weinig kinderen naar de crèche zullen komen en in diezelfde periode krijgen we de bezetting van de vrijwilligers niet rond. Hierdoor zal er geen crèche zijn vanaf 24 juli tot en met 21 augustus en ook geen kinderkerk.

KINDERKERK

Tijdens de kerkdienst is er kinderkerk voor kinderen van 4 t/m 12 jaar.

We beginnen in de kerk en gaan daarna naar De Ruimte.

Terug- en vooruitblikken

De afgelopen tijd hebben we weer 'gewoon' kinderkerk gehad. Wat fijn dat we elkaar weer normaal kunnen ontmoeten. Tijdens de 40-dagentijd en (Palm)pasen hebben we genoten van alle contacten en gezelligheid met elkaar en de grote opkomst van de kinderen. Nu breekt er bijna weer een nieuwe periode aan: de zomervakantie.

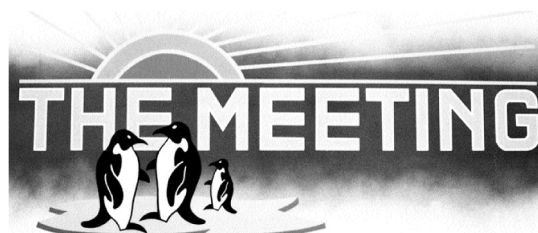
De eerste zondag van de vakantie, 17 juli, zal er nog kinderkerk zijn. Omdat de ervaring leert dat er in de zomervakantie nauwelijks kinderen zijn, zal er daarna 4 weken geen kinderkerk zijn. We starten weer met de kinderkerk op de laatste zondag van de zomervakantie, 28 augustus. Op 18 september willen we feestelijk het nieuwe seizoen starten, met de rest van de kerk. Hierover later nog meer.

Nieuw collectiedoel

Komend seizoen willen we weer gaan sparen, maar voor een nieuw collectiedoel. Op dit moment sparen we voor het Ronald McDonalds huis. Mochten er leuke ideeën zijn voor een collectiedoel voor de kinderkerk, mail dan gerust met de kinderkerk of spreek ons eens aan.

Tot een volgende zondag!

Frederiek Hiemstra, groeten namens de kinderkerk

The Meeting is dé plek voor jongeren vanaf 12 jaar. Het is een plek om elkaar te ontmoeten op een ontspannen manier, maar ook om goede gesprekken te voeren en met zingeving bezig te zijn. In The Meeting is iedereen welkom, het is er altijd gezellig en je mag zijn wie je bent!

Wil jij je aanmelden bij The Meeting? Vraag het inschrijfformulier op via jjw@jeugdwerkpgelst.nl

Voor het meest actuele programma, en het programma voor de komende maanden kun je kijken op de website www.pg-elst.nl/jeugd

Zet (blauwe) dinsdag 19 juli in uw/je agenda!

Want... we willen graag met zo veel mogelijk mensen de deelnemers van de vierdaagse verwelkomen en ervoor zorgen dat de wandelaars nog kilometers lang verder kunnen lopen. We verkopen drankjes en versnaperingen. De wandelaars kunnen naar het toilet en tot rust komen in de kerk, op het gazon of in De Ruimte. De kerk is zo zichtbaar tijdens de Dag van Elst en het geld wat hiermee wordt opgehaald gaat voor 100% naar een diaconaal project: Stichting Leergeld Oost Betuwe.

De jeugdleden van de gemeente zetten zich jaarlijks in om dit tot een succes te maken, maar omdat het ook zomervakantie is, zijn er ook een aantal op vakantie en zij kunnen dus niet komen helpen. We hebben u dus nodig! Ziet u het niet zitten om de hele dag te helpen? Geeft niets! Alle beetjes helpen, dus geef uzelf zo snel mogelijk op bij Dick via jjw@jeugdwerkpgelst.nl of schrijf u in op de inschrijffijst in De Ruimte zodat we een overzicht en planning voor de 19e kunnen maken.

Gerdien van Prooijen

The Meeting

Na de '24-uur van de hemel' is het bezoek van de Meetkringen zeer laag geworden, er komen een of twee jongeren of geen. Maar op 8 juni waren er ineens weer negen. We begonnen met het maken van koekjes. Gerdien had het deeg al voorbereid. Het enige dat we hoefden te doen was plat rollen, uitsteken en bakken. En daarna versieren. En weggeven, want het is nu eenmaal ongelijk verdeeld in de wereld. Gerdien liet ons een vragenlijst invullen op <https://mobiel.voedingscentrum.nl/nl/duurzaam-eten/voedselafdruk.aspx>.

Daaruit kwam dan naar voren hoeveel landbouwgrond we gebruiken en hoeveel water. En ook hoeveel er beschikbaar is per hoofd van de bevolking. We kregen tips in wat veranderd zou kunnen worden. Een van de tips was het eten van kip in plaats van rood vlees of helemaal geen vlees eten. Goed om ter harte te nemen voor de eindbarbecue op 16 juli.

Dick Snijders

Eindbarbecue 16 juli

Jeugdwerk BBQ

16 juli 2022

Inloop 16:30 tot 17:00

De Ruimte

Aanmelden voor 4 juli bij Dick
0612672143

Eigen bijdrage, ieder naar eigen
inzicht. Vergeet je muntjes niet!

We sluiten het jeugdwerkseizoen af met de traditionele eindbarbecue op 16 juli. Ieder die zich heeft ingezet voor het kinder- en jeugdwerk van de gemeente is van harte welkom. Degenen die stoppen met hun activiteiten krijgen een bedankje.

Wel even aanmelden via jjw@jeugdwerkpgelst.nl. En laat ook even weten of je al dan niet vlees eet. Je bent welkom vanaf 16.30 uur. Voor het eten vragen we een vrijwillige bijdrage, voor het drinken geldt het gewone muntjestarief in De Ruimte.

Dick Snijders

CONTACTPERSONEN VOOR THE MEETING:

Dick Snijders	contactpersoon, Jeugd- en Jongerenwerker jjw@jeugdwerkpgelst.nl
Eva Buurman	voorzitter Meetingcommissie
Internet:	www.pg-elst.nl/jeugd

MUZIEK

Muzikalitijd

mu · zi · ka · li · tijd (de; meervoud: muzikalitijden)

1. Een moment of ogenblik om het over muziek te hebben, ter lering en vermaak.
2. Het ontsnappen aan de tijd door muzikaal bezig te zijn.

Als het woord *muzikalitijd* had bestaan, zou het – zoals hierboven beschreven – in de Van Dale kunnen hebben gestaan. Google heeft me geleerd dat het woord wel vaker is gebruikt om muziek en tijd met elkaar te verbinden. In dit geval zal het vaker in Onderweg terug komen om muzikale onderwerpen te bespreken.

Voordat ik verder ga, wil ik eerst nog even van de gelegenheid gebruik maken om een ieder te bedanken die heeft meegeholpen bij de totstandkoming van mijn CD 'Een toren te hoog', die ik op 3 juni jongstleden mocht presenteren. De CD is verkrijgbaar voor €14,00 door contact met mij op te nemen. Op www.ijsbrandterhaar.nl is meer informatie over de CD te vinden.

Ik maak nu de overstap van het orgel als zelfstandig instrument naar het orgel in een meer dienende rol, namelijk als begeleidingsinstrument van de samenzang. In februari van dit jaar werd na een klein onderzoek bekend gemaakt dat het orgel nog steeds het meest favoriete instrument is als het gaat om begeleiding van samenzang. Het artikel is hier te vinden: <https://protestantsekerk.nl/nieuws/onderzoek-naar-kerkmuziek-orgelbegeleiding-is-favoriet/>

In 2019 werd de Grote Kerk in Elst verrijkt met een nieuw koororgel. De grote betrokkenheid, niet alleen op financieel vlak, maar ook bij de presentatie op 1e en 2e Paasdag 2019, gaf aan dat het orgel nog steeds kan rekenen op een groot draagvlak. Wat dat betreft stemt dat tot vertrouwen voor de komende tijd, ook al zijn er zorgen over kerkgang en sluitende kerken. Qua timing kon het ook haast niet beter, want tijdens de coronalockdowns vonden de vieringen voornamelijk plaats op het koor van de kerk. De veelzijdigheid van het Walker-orgel (van fluisterzacht tot imposant) gaf

deze vieringen extra karakter mee. Sindsdien is de kerk ook regelmatig afgehuurd door verschillende koren uit de omgeving waarbij het koororgel als bijzonder geschikt begeleidingsinstrument werd ingezet.

Het voordeel van begeleiding door een organist, is dat hij/zij in zijn/haar eentje een gemeente kan begeleiden. Ik wilde eerst typen: op sleeptouw kan nemen, maar dat is in Elst helemaal niet nodig, want van 'zwaar' zingen is totaal geen sprake. Ik kijk op YouTube wel 's van die hypergrote Amerikaanse evenementen waarbij samenzang wordt begeleid door een groot symfonieorkest en een 100-koppig koor. Muzikaal weergaloos, maar ook enorm duur. Misschien herinnert u zich de uitzendingen van de 'Crystal Cathedral' uit Californië nog, op zondagochtend op de publieke omroep. In die kerk, met een van de grootste orgels ter wereld en plek voor 1000(!) muzikanten, leek alsof het niet op kon totdat in 2010 uitstel van betaling werd aangevraagd en de kerk met een schuld van 55 miljoen dollar zat. Als reden gaf men op 'ruzie tussen de dominee en zijn zoon en opvolger' en de daarop volgende teruglopende giften. Voorlopig zingen wij in Elst nog uit volle borst bij de mooie orgels die wij rijk zijn.

IJsbrand ter Haar

Orgelconcerten

Op zondag 3 juli speelt Dirk Luijmes op 3 maar liefst orgels.

Dat wil zeggen: op onze beide orgels en op zijn eigen kunstharmoonium. In dit concert neemt Dirk zijn hoed af voor César Franck, die precies 200 jaar geleden in Luik werd geboren. Dirk speelt niet alleen bekende orgelwerken van Franck, met vaak meeslepende melodielijnen die als een aangename oorwurm aanvoelen, zoals Choral II, Piece Heroïque en de Pastorale, maar ook eigen bewerkingen van de grote Fransman. Daarvoor gebruikt hij zijn prachtige en inmiddels wereldvermaarde harmonium. Want dat mag best een hardop gezegd worden: Dirk is niet alleen de organist van onze kerk, tal van componisten schreven muziek voor zijn instrument en door het vakblad Luister werd hij gebombardeerd tot 'harmooniumspeler des vaderlands'. Hij concerteerde met vele vooraanstaande ensembles, waaronder het Koninklijk Concertgebouworkest, het NDR Chor en het Nederlands Kamerkoor. In Carnegie Hall (New York) verzorgde hij de Amerikaanse première van het

voor hem geschreven First Harmonium Concerto van Martijn Padding, begeleid door het ASKO-Schonberg Ensemble onder leiding van Reinbert de Leeuw. En voor degenen die zijn Cd-opnames kent, is het al lang duidelijk: César Franck en Dirk Luijmes vormen een bijzondere muzikale twee-eenheid. Zoals altijd begint het concert op zondag 3 juli om 12.00 uur. Toegang is gratis, maar na afloop houden we een collecte.

Natuurlijk is er ook op zondag 7 augustus een orgelconcert. Organist is dan Gijs van Schoonhoven. Gijs van Schoonhoven is stadsorganist van Enschede. Van 1983 tot 2014 was hij verbonden als docent Orgel aan het Twents Conservatorium, het huidige ARTEZ Hogeschool voor de kunsten. Sinds 2016 is Gijs van Schoonhoven verbonden als fulltime kerkmusicus aan St. Maria Himmelfahrt in Ahaus (BRD). Het programma is bij het ter perse gaan van deze uitgave van Onderweg nog niet bekend.

*Namens Orgelstichting Elst,
Peter de Leeuw*

DIVERSEN

Nacht van de vluchteling

In de coronatijd hebben wij bijna 500 mondkapjes gemaakt waarvan de opbrengst voor Stichting Vluchteling was. Met de mondkapjes is het hopelijk afgelopen maar met de vluchtelingen crisis helaas nog lang niet. Om onze actie in stijl af te sluiten hebben we 18 juni samen meegedaan aan de Nacht van de Vluchteling. Nijmegen 20 km.

Een bijzondere manier om aandacht te vragen voor de vluchtelingenproblematiek. En om jezelf bewust te zijn van hoe goed wij het hier hebben. Lopen op goede schoenen, lekkers in de rugzak en straks weer thuis.

Een mooie tocht!

Romanie en Annemieke

Bijzondere tocht door de nacht

Van zaterdag 18 op zondag 19 juni heb ik de tocht van 40 kilometer gelopen voor de Nacht van de Vluchteling. Dit had als doel om geld op te halen voor Stichting Vluchteling. Niet zonder succes! De teller staat vandaag, zondag 19 juni, op ruim € 2.100,-- euro en de landelijke opbrengst voor Stichting Vluchteling is ruim € 1,1 miljoen.

Binnen onze gemeente heb ik een oproep gedaan op de Blikvanger en via WhatsApp. Ik was zeer blij verrast door de reacties en de giften die hebben geleid tot dit mooie resultaat. Helaas is het nodig. De UNHCR bracht in de week vooraf het bericht naar buiten dat er een nieuw record is gevestigd. Een triest record. Er zijn nu meer dan één miljoen mensen die alles hebben achtergelaten; een onvoorstelbaar groot leed. Stichting Vluchteling ondersteunt de organisaties in de regio's waar de vluchtelingen worden opgevangen. Zo hebben we vannacht gelopen voor vluchtelingen uit Mali, Syrië, Somalië, Afghanistan en uiteraard Oekraïne.

De tocht zelf was weer een bijzondere ervaring om

mee te maken. Bijzonder dat alle lopers zich voor hetzelfde doel inzetten. Bijzonder om samen door het donker van de nacht te lopen. Als het licht wordt, is de groep al erg verspreid. Dan loop je tussen de luid zingende vogels die hun gebied afbakenen. De laatste 10 kilometer gaan de voeten pijn doen, maar is de finish in zicht. Bijzonder dat je met mensen die je niet kent zulke mooie gesprekken kunt hebben.

Kortom, het was wederom een bijzondere ervaring en nogmaals dank voor alle support.

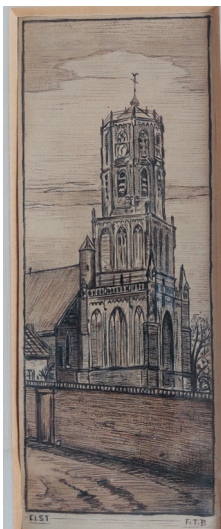
Arjen Dijkstra

Kunst

Afgelopen week zijn er weer twee nieuwe schilderijen in de 'torengang' van De Ruimte opgehangen. In deze gang hangt inmiddels verschillend werk maar met een gemeenschappelijk onderwerp. De Grote Kerk van Elst.

Als je goed kijkt zie je dat er een aantal van voor de oorlog te zijn. In de gang is het verschil te ontdekken.

*Nieuwe
aanwinst*

*Namens de kunstcommissie,
Annemieke van der Kaa*

Surveillanten gezocht

Als kunstcommissie zorgen we voor de kunst in de kerk. Een paar keer per jaar wisselt de kunstenaar. Buiten de kerkdiensten om is de kunst elke eerste zaterdagmiddag van de maand te bezichtigen. Dit zijn mooie middagen waarbij de kunstenaar regelmatig ook aanwezig is. Ook de museumcommissie is er dan. Regelmatig is er veel bezoek voor beide activiteiten. Voor de kunstcommissie zijn we nu op zoek naar uitbreiding van ons surveillanten team.

Als surveillant ben je eens per twee à drie maanden aan de beurt voor twee uurtjes op de zaterdagmiddag. Je heet de mensen welkom in de kerk en deelt informatie uit.

Voel je hiervoor of wil je meer informatie bel Aukje Spoelstra of Annemieke van der Kaa.

Met vriendelijke groet van de kunstcommissie

Van Dan tot Berseba

Bijbelreis naar Israël

Van Dan tot Berseba, zo beschrijft de Bijbel het Beloofde Land. Van Dan in het noorden aan de voet van de berg Hermon tot Berseba in het zuiden in de Negev woestijn.

Al van oudsher is Kanaän een land waar veel stammen, culturen en religies samenleven. Het is de streek waar de aartsvaders rondtrokken, het land waar Mozes het volk uit Egypte heen leidde, waar David en Salomo de twaalf stammen verenigden tot één koninkrijk, waar grote profeten als Jesaja, Jeremia en Ezechiël Gods woord stem gaven en het land waar Jezus van Nazaret met zijn leerlingen rondtrok en het evangelie verkondigde. De drie Abrahamitische godsdiensten, Jodendom, Christendom en Islam, vinden hier hun oorsprong. Tot op de dag van vandaag geeft dit alles aan het land kleur, klank en geur! Op onze reis willen we zoveel mogelijk van die rijke geschiedenis én het boeiende heden op het spoor komen en ervaren.

We beginnen in het zuiden in de woestijn in Tel Berseba waar de geschiedenis van God met de mensen is begonnen. In de woestijn van Juda bezichtigen we de door Herodes de Grote gefortificeerde burcht van Masada en we gaan naar Qumran, de plaats waar de Dode Zeerollen gevonden zijn. Natuurlijk drijven we in de Dode Zee. Een van de hoogtepunten is de wandeling door Jeruzalem: over de Olijfberg, door de tuin van Getsemane, langs de baden van Bethesda en de Sint Annakerk. We proeven de sfeer van de oude stad, lopen over de Via Dolorosa, naar de zaal van het laatste avondmaal, de Heilige Grafkerk en de Klaagmuur bij de Tempelberg. Ook bezoeken we Yad Vashem, het indrukwekkende museum ter herinnering aan de Holocaust. In Bethlehem gaan we naar de Geboortekerk, de Melkgrot en de Herdersvelden.

Daarna vertrekken we richting Galilea. Onderweg bezoeken we Qasr Al Yehud bij Jericho, de plaats waar Johannes de Doper Jezus heeft gedoopt in de Jordaan. Via de Jordaanvallei reizen we verder naar het noorden waar we wandelen door de oude ruïnestad Bet-Sean. Vanuit Tiberias maken we een boottocht over het meer van Galilea. We dalen de berg van de Zaligsprekingen af en bezoeken het kerkje van de Broodvermenigvuldiging bij Tabcha,

gelegen aan de rand van het meer. We bekijken Kafarnaüm met de synagoge en het huis van Petrus, waar de verhalen uit het evangelie als het ware tot leven komen. Indrukwekkend is een bezoek aan Magdala, de plaats waar onze patroonheilige Maria Magdalena vandaan komt en waar recent de resten van een synagoge uit de tijd van Jezus zijn blootgelegd. We gaan naar het oude plaatsje Sefad en bekijken er een middeleeuwse synagoge.

We bezoeken Nazaret en het dorpje Kana. Jezus was er samen met Maria te gast op een bruiloft en verrichtte er Zijn eerste wonder waarbij Hij water in wijn verandert. We reizen naar het uiterste noorden voor een bezoek aan Dan en de Banjas, de bronnen van de Jordaan. We bekijken de Hellenistische stad Sippori en de Kruisvaardersstad Akko met de burcht en de Arabische Soek. Daarna reizen we verder naar Megiddo voor een wandeling door het oude Armageddon. Ten slotte bezoeken we het aan de Middellandse zee kust gelegen Caesarea, een belangrijke stad voor de Romeinen en Kruisvaarders. Paulus zat hier twee jaar gevangen voordat hij naar Rome werd overgebracht.

De veelheid aan heilige plaatsen, de Bijbelse geschiedenis, de verschillende culturen en de diversiteit aan landschappen maken deze reis tot een overweldigende en onvergetelijke ervaring! Ga mee en ervaar het zelf...

De 13-daagse reis vindt plaats van 20 april t/m 2 mei 2023. Aantal deelnemers: minimaal 20 en maximaal 40 personen.

Organisatie en begeleiding: Janine Kallen

j.l.kallen@gmail.com

en Yvonne Vos-Hegge wy.vosjes@gmail.com).

De organisatie van de reis gebeurt in samenwerking met de Interkerkelijke Reisorganisatie Drietour Reizen B.V.

Aan de reis gaan 5 studieavonden vooraf: 24 oktober, 7 november, 9 januari, 6 februari en 6 maart van 19.30 – 21.30 uur, in De Hoeksteen in Elst.

Infoavond: maandag 26 september 2022 om 19.30 uur in De Hoeksteen in Elst, prinses Irenestraat 58, opgave graag vóór 23 september bij Yvonne Vos-Hegge.

Boek: De vallende bomen van Boeroe

Industriële bosbouw op één van de prachtige Molukse eilanden. Grote schaduwbomen worden geveld. Wat van het oerwoud overblijft kwijnt weg onder verdroging en erosie. De bevolking die van oudsher van de rimba (het oerwoud) leeft ziet haar traditionele leefomgeving en leefwijze verwoest en bedreigd. Ze wordt gedwongen te verhuizen. Wat zijn voor haar de gevolgen van de grootschalige ontwikkelingsplannen van de Indonesische overheid samen met een aantal industriële multinationals?

Wat op een toerustingreis in 1989 beschreven wordt over een aantal dorpen in het binnenland van Boeroe *Buru* is in de 21e eeuw wereldwijde problematiek geworden, die internationale aanpak vergt en waarvan de oplossing maar niet in zicht komt. Regenwoud dat weggekapt wordt, leefmilieu zwaar aangetast, klimaat dat verandert, lokale bevolking die er als eerste onder lijdt en aan haar lot wordt overgelaten, bevolkingsgroepen die op drift raken.

Op 17 juni is in de kerk van Ressen, één van zijn laatste gemeentes, een boek van ds. Dick Kruyt gepresenteerd. De titel is: 'De vallende bomen van Boeroe'.

Het is een reisverslag uit de tijd dat hij op de Molukken werkzaam was als toerustingspredikant en het eiland Boeroe bezocht. Hij bereidde daar

kerkelijk opbouwwerk voor. Dit eiland was tientallen jaren vrijwel afgesloten geweest van de buitenwereld, als deportatie-oord voor duizenden politieke gevangenen onder het Suharto-regime. In 1989 wilde de Molukse Protestantse Kerk, waarheen ds. Kruyt was uitgezonden, onderzoeken hoe de situatie was in de protestantse gemeenschappen in het binnenland. Hij reisde met zijn Molukse collega's, onder wie de uit Elst afkomstige ds. Mozes Tahitu, over zee en te voet over de bergen naar het binnenland van Boeroe, van dorp naar dorp. Ze stonden versteld van de verwoesting die zij daar aantroffen. En van de inzet van eenvoudige kerkelijke werkers op voorposten van de kerk van Christus.

Het dagboek dat Dick Kruyt heeft bijgehouden is een verhaal geworden vol hilarische en soms beschamende avonturen. Ook de schrijver zelf ontkomt niet aan de hachelijkheid van een tocht door het oerwoud, als hij uitgeput ten val komt en dan te horen krijgt, dat woudreuzen nu eenmaal aan het omvallen zijn.

DE VALLENDE BOMEN VAN BOEROE

© 2022 Dick Kruyt (dkruyt@telfort.nl)

ISBN: 9789083073217

te bestellen bij de auteur via de mail

REISERVARINGEN

Oproep

De vakantieperiode staat weer voor de deur. Velen van ons gaan op reis, voor een dagtochtje, een weekje Nederland, lekker fietsen of naar het buitenland.

Op reis, dichtbij of ver, heb je vaak nieuwe ontmoetingen en nieuwe indrukken of maak je bijzondere momenten mee die stof geven tot nadenken. Het kunnen natuurlijk ook bijzondere gebouwen zijn of zelfs een schilderij of foto. Soms levert het herinneringen op voor later of herinneringen van vroeger.

Hierbij vragen we u om deze bijzondere momenten met de lezers van *Onderweg* te delen. Ook graag met een foto als dat iets toevoegt.

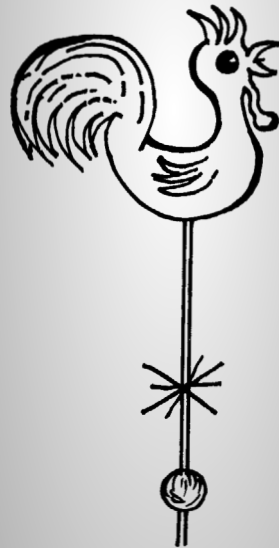
Wilt u eerst even overleg dan kan dat via ons mail ons via ons mailadres of telefoonnummer, genoemd in de colofon van dit blad.

We zijn heel benieuwd naar uw bijdrage.

De redactie

***DE TORENHAAN ZEGT ER
HET ZIJNE VAN...***

**Er waren kleuters in
mijn kerk!**

*Bij het zien van het orgel
zei er eentje: 'Dat is
een groot insectenhotel'!*

Openingstijden Tempel|Kerkmuseum Elst

Het Tempel|Kerk Museum is geopend:

Van 1 oktober tot 1 april: elke 1e zaterdag van de maand.

Van 1 april tot 1 oktober: elke zaterdag. In juli en augustus ook elke zondag.

Van 13.30 - 16.30

uur. Rondleiding om 14.00 uur

(€ 5,00 pp,

€ 2,00 kinderen t/m 12 jaar).

Voor bezoeken op maandag t/m vrijdag:

afspraken via de koster (koster@pg-elst.nl)

Vakantie-activiteiten in het museum

Deze keer iets bijzonders voor kinderen en (groot)ouders: de gezinsactiviteit.

Ben je ongeveer tussen 7 en 12 jaar en vind je geschiedenis leuk?

Doe dan mee aan een interessante tocht door 2000 jaar geschiedenis.

Op een plek in Nederland, die bijna net zo bijzonder is als de Egyptische piramides of de Chinese Muur. Kom niet alleen, maar neem een volwassene mee (opa, oma, vader, moeder of iemand anders die je aardig vindt). We gaan onder de vloer van de kerk en bekijken resten van twee Romeinse tempels. Natuurlijk gaan we ook naar het Meisje van Elst.

Je hoort onderweg verhalen over Romeinse soldaten en middeleeuwse pelgrims. Verder kun je tempels bouwen, puzzelen, en Romeinse spellen spelen. Prijs: €2 per kind, €5 per volwassene.

Maximaal 8 kinderen en 8 (groot)ouders per keer. Een gezinsactiviteit duurt 60-90 minuten.

Het programma is niet geschikt voor kinderen jonger dan 7 jaar.

Wanneer: woensdag 27 juli en woensdag 24 augustus, om 14.00 uur.

Voor deze activiteit moet je je aanmelden.

Dat kan tot 2 dagen van tevoren via de website tempelkerkmuseum.nl > Activiteiten.

Maar let op: vol=vol.

De museumcommissie

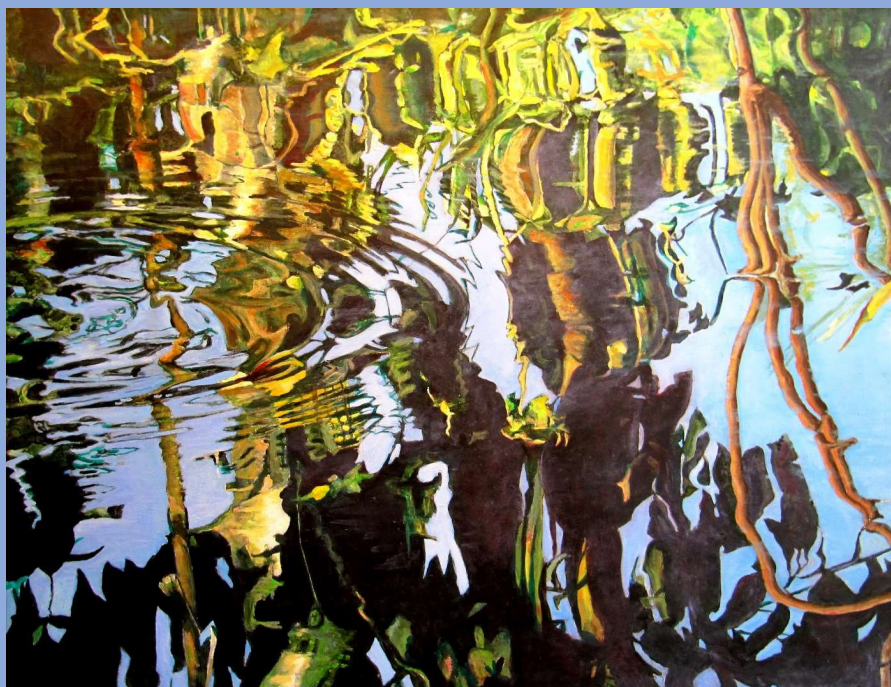

Expositie Grote Kerk Elst (Gld)

11 mei - 17 augustus 2022

Hans Langbroek

(BE-)SPIEGELINGEN - schilderijen

Zaterdag 4 juni, 2 juli, 6 augustus van 13.30 - 16.30 uur is de kerk geopend om de expositie te bezoeken.

Van harte welkom!

www.pg-elst.nl

www.hanslangbroek.com

Protestantse Gemeente
Elst

